

SZEF
URZĘDU DO SPRAW KOMBATANTÓW
I OSÓB REPRESJONOWANYCH

Jan Józef Kasprzyk

Warszawa, dnia 29 kwietnia 2022 r.

BD1-K0752-0571-1-1/22

W związku z Pańską petycją dotyczącą zmian w ustawie z dnia 20 marca 2015 r. *o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych*, uprzejmie informuję, że została ona rozpatrzona częściowo pozytywnie.

W swojej petycji wnosi Pan, aby katalog represji wskazanych w art. 3 pkt 4 ustawy *o działaczach...* uzupełnić o postanowienia sądów o zastosowaniu środków poprawczych lub wychowawczych wobec osób prowadzących działalność na rzecz odzyskania przez Polskę suwerenności i niepodległości lub respektowanie politycznych praw człowieka. Tym samym osoby, w stosunku do których wydano takie orzeczenia, mogłyby uzyskać status osób represjonowanych politycznie.

Rozważając tę kwestię należy mieć na uwadze, że polski system wsparcia ofiar obu totalitaryzmów nie jest systemem pełnym, co oznacza że nie obejmuje ofiar wszystkich represji i różnego typu szykan z lat 1939 - 1989. Tytułem przykładu można podać, że świadczenia przewidziane w ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. *o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego* przyznawane są tylko niektórym kategoriom więźniów obozów niemieckich – są to obozy zagłady, koncentracyjne oraz takie, w których osadzeni pozostawali w dyspozycji nazistowskich władz bezpieczeństwa, a warunki w nich panujące odpowiadały warunkom panującym w obozach koncentracyjnych. Zatem wielu więźniów niemieckich obozów woła ustawodawcy nie może uzyskać wsparcia od państwa, co nie wynika z lekceważenia ich przeżyć, ale jest skutkiem skali represji jakim

podlegało nasze społeczeństwo i ograniczonych możliwości budżetu państwa. Dlatego wsparcie od państwa przeznaczone jest przede wszystkim dla osób najciężej represjonowanych.

W oparciu o podobne założenie stworzono również system wsparcia dla ofiar represji komunistycznych, którego jednym z elementów jest ustawa *o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych*. Z założenia nie miała ona obejmować wszystkich osób, które doznały różnych szykan ze strony władz komunistycznych, ale przyznaje pewne świadczenia ofiarom represji najbardziej dotkniętym.

Biorąc powyższe pod uwagę, po analizie sprawy Urząd uznaje Pana postulat za częściowo słuszny. Rzeczywiście, środki poprawcze stosowane wobec osób zaangażowanych w działalność niepodległościową miały na tyle dolegliwy charakter, iż można je uznać za istotowo tożsame z innymi represjami wskazanymi w art. 3 ustawy *o działaczach...* Umieszczenie w zakładzie poprawczym było formą pozbawienia wolności i wskazane byłoby, by również ten typ represji znalazł się w ustawie *o działaczach...*

Jednak szykany w postaci orzeczenia środków wychowawczych (polegające np. na nadzorze odpowiedzialnym rodziców, który przybierał formę pisanie przez rodziców zdawkowych sprawozdań do sądu jak dziecko się uczy i zachowuje) w naszej ocenie mają inny charakter niż represje znajdujące się obecnie w ustawie *o działaczach...* i wprowadzenie ich jako przesłanki nabycia statusu osoby represjonowanej z powodów politycznych byłoby chyba zbyt daleko idącą zmianą.

Dodatkowo warto nadmienić, że osoby poddane takim szykanom korzystają bardzo często już obecnie z uprawnień przewidzianych w ustawie *o działaczach...*, aczkolwiek czynią to z innych tytułów. Są one bowiem albo uznane za działaczy opozycji antykomunistycznej z tytułu prowadzenia przez określony czas działalności niepodległościowej (na podstawie art. 2 ustawy *o działaczach...*), albo są uznane za osoby represjonowane z tytułu doznania innych represji wskazanych w art. 3 – np. zostały relegowane ze szkoły.

Zatem w przypadku wszczęcia w przyszłości prac zmierzających do nowelizacji ustawy *o działaczach...* Urząd zaproponuje zmianę jej art. 3 pkt 4 i uzupełnienie katalogu represji w nim wskazanych o postanowienia sądów o zastosowaniu środków poprawczych w postaci umieszczenia w zakładzie poprawczym.

Z up. SZEFA URZĘDU
do Spraw Kombatantów
i Osób Represjonowanych
Tomasz Lis
Dyrektor Biura Dyrektora Generalnego

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. *o petycjach* sposób jej załatwienia nie może być przedmiotem skargi.